

**2009 MALÎ YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE
KANUNU TASARISI İLE 2007 MALÎ YILI MERKEZİ YÖNETİM KESİN HESAP KANUNU
TASARISI'NIN PLAN VE BÜTÇE
KOMİSYONU GÖRÜŞME
TUTANAKLARI**

BAŞKAN: Sait AÇBA (Afyonkarahisar)
BAŞKANVEKİLİ: Mehmet Altan KARAPAŞAOĞLU (Bursa)
SÖZCÜ : Hasan Fehmi KINAY(Kütahya)
KÂTİP : Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)
-----O-----

10.11.2008

İÇİNDEKİLER

- TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI (Bütçe + Kesinhesap)**
- Tarım Reformu Genel Müdürlüğü (Bütçe + Kesinhesap)**

BAŞKAN – Biz de teşekkür ederiz Sayın Günal.

Sayın Hamzaçebi.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, bürokrasinin değerli mensupları, değerli arkadaşlar; Tarım Bakanlığı bütçesini görüşürken tarımsal desteklemenin son derece öne çıktığı bir bütçeyi görüşmüş oluyoruz. Bütçenin üç büyük transfer harcamasından birisi tarımsal desteklemedir, biri sosyal güvenliktir, biri faiz harcamalarıdır. Bütçe, ekonomide yaratılan gelirin yeniden dağıtılmasının bir aracıdır biliyorsunuz. Bütçeyle ekonomide o yıl yaratılan gelirin bir bölümü toplanır, kavranır ve tekrar ekonomiye enjekte edilir. İşte bu kaynakların ekonomiye tekrar aktarılması önemli ölçüde transfer harcamalarıyla olur, diğer harcamalar yanında transfer harcamalarıyla olur. Konuyu bu çerçevede değerlendirirsek Tarım Bakanlığı veya tarımsal destekleme için, tarımın desteklenmesi için bütçeden ne ayrılmıştır diye bakarsak, bu Hükümet döneminde özellikle son iki yılda tarım konusunda işlerin iyiye gitmediğini söyleyebiliriz. Sayın Bakan, bize bütçeden tarıma ayrılan miktarların rakamlarını verdi, rakamsal olarak verdi. Rakamsal olarak bir değerlendirme yapsak dahi 2009 yılında öngörülen desteklerin 2008 yılının altında olduğunu görürüz. Kaldı ki, gerçek bir kıyaslama rakamsal olarak, nominal olarak yapılmaz, gayrisafi yurt içi hasılaya oran olarak yapılır. Tarımsal desteklemenin o yıl ekonomide yaratılan gelir içindeki payı nedir, doğru kıyaslanmanın bu şekilde olması gerekir. Hükümet genellikle 2002 yılını referans almaktadır. Tabii ki öyle almak durumundadır çünkü 2002 yılı önceki hükümetlerin son yılıdır, ancak tarımsal desteklemede 2002 yılını dahi alsak, 2002 yılıyla bile bu yılı kıyaslasak -yani 2009 yılını- o yılın bile altında bir destekleme söz konusudur. "Rakamsal olarak 1,8 milyar YTL'den aldık, 2009 yılında 5,5 milyar YTL'ye çıkarıyoruz." demek tarımsal desteklemede bir artış yapıldığı anlamına gelmez. Ayrıca Sayın Bakan, önceki bütçe sunumunda 2002 yılı için 2,2 milyar YTL'lik destek rakamını kullanıyordunuz, bu sene onu değiştirdiniz; 1,8'i kullanıyorsunuz; 2,2 sizin komisyona verdiğiniz rakamdır, ayrıca kesin hesap kanunlarında yer alan rakamdır. Ancak ben 2002 yılının bile altında kalıyorsunuz derken sizin daha önce kullanıp bu yıl kullanmadığınız rakamı değil, bu yıl kullandığınız rakamı esas alıyorum. Bakın, 2002 yılı tarımsal desteklemesinin yeni gayrisafi yurt içi hasıla rakamlarını alıyorum. Buna göre 2002 yılı gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 0,53'tür; 2009 yılının rakamı 0,49'dur. Az gittik uz gittik, dere tepe düz gittik, yedi yıl sonra 2002 yılı destek düzeyinin altına inen bir bütçe vardır karşımızda. Bir kere bunu doğru tespit edelim, bunu görelim değerli arkadaşlar. Tarımda işler iyiye gitmiyor. Tarımda gübre kullanımı azaldı. Bakın geçen yılın gübre kullanım rakamıyla bu yılın gübre kullanım rakamını Sayın Bakan versin. Benim ilk altı aylık rakamlarıma göre bu yıl yüzde 14 oranında bir azalma söz konusu. Üretim miktarına bakalım. Üretim miktarını kuraklıkla falan açıklayamayız. Kuraklıkla bir yılı açıklarsınız, iki yılı açıklarsınız ama eğilim, trend üretimin azalmasına doğru gidiyor. Sabit sermaye yatırımlarına bakın. Özel sektörün sabit sermaye

yatırımı ciddi şekilde azalmaktadır. 2009 yılında GAP nedeniyle sabit sermaye yatırımlarında kamuda bir miktar artış olmaktadır ama genel eğilim yatırımın azaldığı yönündedir. 2009 yılında gayrisafi yurt içi hasıla nominal olarak yüzde 11,8 artıyor değerli arkadaşlar; enflasyon yüzde 7,5; büyüme yüzde 4; deflatör dediğimiz rakam yüzde 11,8... Daha doğrusu enflasyonu, büyümeyi üst üste koyduğumuz zaman -yanlış ifade etmeyeyim- 11,8 artıyor. Eğer bütçeden bir kesime ayrılan pay 11,8'in altındaysa o kesime millî gelir artışından daha az pay veriyorsunuz demektir. Yüzde 7,5'un altındaysa, enflasyon artışı kadar bile önceki yıl ödeneğini artırmıyorsunuz demektir. Şimdi tarımsal desteklemeye rakamsal olarak baktığımızda 2008 yılı yıl sonu gerçekleşme tahmini 5,9 milyar YTL, 2009 yılı rakamı 5,5 milyar YTL yani yüzde 7 civarında bir azalma söz konusu. 2007 rakamı 5,5 milyar YTL yani Hükûmet 2009 yılında tarıma nominal olarak 2007 yılı rakamıyla aşağı yukarı aynı desteklemeyi öngörüyor. Şunu diyecektir Sayın Bakan: 2008 yılında kuraklık vardı. 545 milyon YTL kuraklık desteği vardı, 2009 yılında o yok. Onu da 2008'den düşersek, 2008'le 2009'un tarımsal destekleme rakamı nominal olarak aşağı yukarı aynı olur. Bu, millî gelir cinsinden bir azalış demektir değerli arkadaşlar. Şimdi bunu bir kere kabul edelim ve bunun üzerine konuşalım.

Gübre üretimi azalıyor, gübre üretiminde -yani üretime kıyasla- ithalatımız çok fazla. Sayın Bakan "5-5,5 milyon ton civarında bir üretim söz konusu; aşağı yukarı bunun yarısı yerli üretim yarısı ithalat." dedi ama yerli üretimde de ithal girdi son derece fazla, doğru ama Türkiye... Gübre fiyatındaki artış, gübre açığı, vesaire bütün bunların sonucunda gübre tüketimini azaltıyorsa toprağını verimli kullanamıyor demektir. Gübre azalıyorsa üretim azalıyor demektir. Demek ki, üretim azalışının bir bölümü toprağı iyi gübreleyememekten ve gübre tüketiminin azalmasından kaynaklanmaktadır dolayısıyla gübre üretimi desteklenmek zorundadır ama gübre üretiminin desteği konusunda Hükûmet ne yapmıştır, ben bilmiyorum. İran'da bir fabrika satın alınmıştı. Bu satın alınan fabrikanın tarım kooperatifleri tarafından... Bu satın alınan fabrika devreye girmiş ve Türk ekonomisine katkı veriyor mu, bu konuda Sayın Bakan bilgi verirse mutlu olurum.

Değerli arkadaşlar, bu desteklemenin bir iki alt kalemine girmek istiyorum. Şimdi doğrudan gelir desteği önümüzdeki yıl yok. 2008 yılında 1,1 milyar YTL'lik bir doğrudan gelir desteği ödemesi söz konusu, 2009 yılı ödemesi 0. Şunu diyebilir Sayın Bakan: Biz tarımsal desteklemede doğrudan gelir desteğinin miktarını zaman içinde azaltmayı zaten planlamıştık. Doğrudan gelir desteği etkin bir destekleme aracı değildi. Bunun yerine üretimi doğrudan destekleyecek, üretime doğrudan olumlu etkide bulunacak desteklere yöneldik. Evet, yıllar itibarıyla doğrudan gelir desteğinin azalışını görüyorum; 2006'da 2,6 milyar YTL, 2007 1,6 YTL, 2008 1,1 YTL ve 2009'da 0, azalıyor ama bunun yerine ne ikame edilmiştir dersiniz, ben bunun yerine, bu politikanın yerine ikame edilen herhangi bir şey görmüyorum değerli arkadaşlar. Bakın, mazot desteği denilebilir. Mazot desteğinde öteden beri ödenen rakamlar daima bir önceki yılın altında veya bir önceki yıl seviyesinde cereyan ediyor. Bazı yıllarda da mazot desteğini Hükûmet hiç ödemiyor. 2003 yılı için 635 milyon YTL ödemesi planlanmıştı, mazot desteği ödemesi planlanmıştı. Bunun birinci taksiti 311 milyon YTL 2003'te ödendi, ikinci taksiti 2004'te ödendi yani 2004'te yapılan mazot desteği ödemesi aslında 2003 yılının ödemesidir. Bunu dikkate alırsanız 2004 yılında mazot desteği ödemesi yapılmamıştır, 2006'da yapılmamıştır. Hükûmet 2005, 2007'de yapmış, en son 2008'de 492 milyon YTL'lik bir mazot desteği ödemesi var. Yani mazot desteğinde Hükûmet bazı yılları atlayarak gidiyor, bunun adına "unutturma politikası" diyorum.

HALİL AYDOĞAN (Afyonkarahisar) – Bizden önce var mıydı mazot desteği?

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Efendim... Mazot desteği...

Değerli arkadaşlar, sizden önce var veya yok, onu Sayın Bakan açıklar ama bir şeyi... Bakın, bir şeyi söylüyorsanız yapacaksınız. Yani söz verdim ama sözümü bazı yıllarda tutmuyorum diyorsunuz.

HALİL AYDOĞAN (Afyonkarahisar) – Hayır, ben bizden önce olup olmadığını sordum.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Evet, sizden önce ciddi bir doğrudan gelir desteği ödemesi vardı, siz onu 2009'da sıfırladınız.

HALİL AYDOĞAN (Afyonkarahisar) – Sizin önerileriniz doğrultusunda.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Evet, sıfırladınız. Yerine bir şey koymadınız, yerine bir şey koyarsanız anlayabilirim, yerine bir şey yok ama.

Bakın, unutturma politikasını başka nerede uyguluyor Tarım Bakanlığı? Sayın Bakanın da burada dikkatine birkaç defa sunmuş olmamıza rağmen, Sayın Bakan "Maliye Bakanı ödenek

verirse öderim.” diyor ama Maliye Bakanı ödenek vermediği için Sayın Bakan ödeyemiyor ama sorumlusu kimdir, bunu doğrusu tespit edemedik Bakan olarak ama sorumlusu Hükûmettir tabii ki.

Bakin, 2004 yılında fındıkta bir don afeti meydana geldi, ödenmesi gereken zarar ilgili yasaya göre 298 milyon YTL. Bunun 2004 Aralık ayında 46 milyon YTL’si ödendi, 50 milyon YTL’si de geçen yıl seçimler öncesinde ödendi. Bizim bunu seçim çalışmaları sırasında gündeme getirmemiz üzerine oluşan ortam, Hükûmeti böyle bir ödemeye mecbur bıraktı. Geriye 202 milyon YTL kaldı. Bu rakamdan o günden bugüne bir ödeme yapmış mıdır Bakanlık bilemiyorum, yaptıysa, Sayın Bakan söyleseniz mutlu olurum ama benim rakamlarıma göre 202 milyon YTL 2004 yılından bu yana ödenmemektedir. Bu da unutturma politikasının fındıktaki rakamıdır değerli arkadaşlar.

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi, toparlayabilir miyiz.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Daha yeni başladım Sayın Başkan, toparlıyorum ama uzatmayacağım.

Alan bazlı destek ödemeleri doğrudan gelir desteğinin yerini alabilmiş değildir. Evet, politika tarımda değişmiş, doğru, doğrudan gelir desteğinin azaltılması yönünde politika değişmiş ama politika değişikliği tarıma verilen desteklerin azalması olmuştur. Tarımın destek seviyesi maalesef giderek daha kötü bir duruma gitmektedir.

Fındıktan devam etmek istiyorum. Fındıktaki konuyu hepimiz gayet iyi biliyoruz, bildiğimiz sorunlara tekrar değinmeyeceğim. Hükûmet bu sene bir fındık fiyatı açıkladı, Toprak Mahsulleri Ofisi eliyle bir fındık fiyatı açıkladı. İlk açıklanan fiyat 4 YTL, sonra her ay 500 kuruş artmak suretiyle 5 YTL’ye ulaşacaktı. Fındık fiyatının açıklandığı gün, 4 YTL olarak açıklandığı gün Karadeniz’de fındık fiyatı 2,4-2,5 YTL’den 2,2 YTL’ye düştü. Yani Hükûmet öyle bir fiyat açıklıyor ki fiyatı açıkladığı gün -piyasadaki fiyata göre yüksek bir fiyat açıklıyor ama- piyasada fındık düşüyor. Demek ki fiyatın arkasında Hükûmet yeterince kuvvetli durmuyor. Sayın Bakanın birkaç açıklaması oldu, 10 dekara kadar arazisi olan küçük fındık üreticilerini desteklemek için 1 tona kadar olan ürün bedellerini bir hafta içinde ödeyeceğiz demişti, diğerlerini de yirmi beş gün içinde ödeyeceğiz demişti. Bugün ben üreticilerle konuştum, Trabzon Araklı ilçesinde 20 Eylül tarihinden bu yana bir ödeme yapılmamaktadır. Diğer ilçelerde, yörelerde durum nedir bilemiyorum. Hâlen fındığın piyasa fiyatı da -50 randıman fındık için konuşuyorum- 2,4 YTL’dir. Yani Hükûmetin 5 YTL’ye çıkacak olan fiyatı piyasa fiyatını etkilememiştir çünkü fiyatın arkasında Hükûmet ciddi bir şekilde durmamaktadır. Toprak Mahsulleri Ofisinin randevulu alım sistemi, randevuyu çok zor vermesi, randıman konusundaki ince hesapları, üreticiyi tüccara yöneltmiştir ve tüccara 50 randıman fındığı 2,4 YTL’den vermekte. Gerçekte randıman 50’nin önemli ölçünde altındadır, 40’lar düzeyindedir, 40’ın bile altın inen randımanlar söz konusudur. 1,7-1,8 YTL’den fındık satılmaktadır.

Değerli arkadaşlar, maalesef, Tarım Bakanlığı veya Hükûmet diyelim, Tarım Bakanlığı dersek bürokrasiyi de buna şey yapmış oluruz, bürokrasinin teknik bilgilerinin bu konuda iyi olduğunu biliyorum, en azından o kanaattayım, bürokrasi bilginin olduğu yerdir çünkü. Diyorum ki Hükûmet fındığı bilmiyor, fındığı bilen kadrolar Hükûmette maalesef yok.

Değerli arkadaşlar, çayda büyük bir kaçak var. 50 bin ton ile 70 bin ton arasında tahmin edilen bir kaçak var; bu kaçak, çay üretiminin, çay üreticisinin en büyük sorunudur. Sayın Bakana bunu hatırlattıktan sonra bir soru sormak istiyorum: Türk Gıda Kodeksi Siyah Çay Tebliği var, 2008’e 42 sayılı. 12 Ağustos 2008 tarihli Resmî Gazetede yayımlanmış bu tebliğ. Bu tebliğin “Ambalajlama, Etiketleme ve İşaretleme” başlıklı 11’inci maddesi var. Bu tebliğ hazırlığından önce, daha doğrusu bu tebliğin yayımlanmasından önce bir hazırlık çalışması oldu. Sektörün görüşü alındı, üreticilerin görüşü alındı ve üreticilerin bir önerisi oldu. Üreticilerin taslak tebliği önümde. Üreticiler Resmî Gazete’de yayımlanan tebliğde 11’inci maddede yer alan düzenlemenin taslak tebliğde 10’uncu maddede yer almasını önermiş ve orada kaçak çayı önleyici şu öneride bulunmuşlar. O öneri taslak tebliğin 10’uncu maddesinde yer alıyor. Buna göre, 10’uncu maddenin (c) ve (d) bentlerini okuyorum. Bu (c) ve (d) bentlerinde olan unsurlar çay paketinde belirtilmelidir. Nedir bunlar? “c) Ambalajlayıcı firma adı ve adresiyle birlikte üretici firma adı ve adresi de etikette belirtilmelidir; d) Bu tebliğ kapsamında yer alan ürünlerin -bu çok önemli, (d) bendi- orijin ülkelerin, ülkeleri kullandıkları miktara göre azalan oranda etikette belirtilmelidir.” Tebliğde bu çıkarılmış, tebliğe bu konmamış. Yani Türkiye’deki bir çay üreticisi ürettiği çayda, paketlediği çayda ithal çay kullanıyorsa bunun hangi oranda kullanıldığını ve hangi ülkeden ithal edildiğini belirtmek zorundadır. Bu son derece ciddi bir öneri ancak tebliğde yer almamış. Sayın Bakana sorum şu: Hangi gerekçeyle bu yer almamıştır? Hangi gerekçeyle bu öneri uygun

görülmemiştir? Bu önerinin uygun görülmemesinde sizin partinizin bir milletvekilinin etkisi olmuş mudur?

Yine, Ulusal Çay Konseyi kurdunuz, 8 Mayıs 2008 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan bir tebliğle Ulusal Çay Konseyi kuruldu. Hemen her kesimin temsilcisi olan bir konsey bu. Bu konseyde üretici sıfatı şüphesiz var ama yine partinizin bir milletvekilinin yer alması ve Konsey Başkanlığını yürütmesi doğru mudur...

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – İsmi var mı efendim?

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – ... veya böyle bir olay var mıdır?

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) – Yani tabii ismini de söylerseniz...

İSMAİL ÖZGÜN (Balıkesir) – Töhmetsiz bırakmayın.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Öyle soralım o zaman.

Efendim, çay üreten...

HARUN ÖZTÜRK (İzmir) – Belki birden fazladır.

GÜROL ERGİN (Muğla) – Akif Bey, çok naziktir söylemez isterseniz ben söyleyeyim.

HALİL AYDOĞAN (Afyonkarahisar) – Siz nazik değil misiniz Hocam?

GÜROL ERGİN (Muğla) – Ben o ölçüde nazik değilim, evet.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Evet, değerli arkadaşlar, bir soru daha sorarak konuşmamı tamamlamak istiyorum. Kurban Bayramı yaklaşıyor, çok büyük ölçüde bir hayvan trafiği olacak. Acaba Bakanlığınız bu hayvan trafiği nedeniyle hayvan sağlığı açısından gerekli önlemleri almış mıdır? Şap, brusella, tüberküloz gibi hastalıkların önlenmesi için Bakanlığınızca gerekli çalışmalar yapılmış mıdır? Bunları da öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Hamzaçebi.

.....

Don zararıyla ilgili bir şey söyleyebiliyor musunuz Sayın Bakan? Yani fındıktaki don afetinden 202 milyon YTL’lik bir alacağı var.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Devamla) – Yani o konuyla ilgili bizim Maliyeden geçmiş yıllara ait talebimiz var, olduğu takdirde inşallah ödenecek.